

РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони – Европа инвестира в селските райони”

**МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО
ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА
МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА - НОВА ЗАГОРА**

2018 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Предмет, обект и подход на изпълнение на задачата	3
II.	Описание МИГ	4
III.	Мониторинг по дейности.....	53
IV.	Приложение	59

I. ПРЕДМЕТ, ОБЕКТ И ПОДХОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧАТА

Предметът на поръчката е да се извърши Мониторинг на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ - Нова Загора, който да идентифицира напредъка при изпълнението на стратегията и необходимостта от предприемане на необходимите мерки, които са важни за населението на община Нова Загора, която изцяло покрива територията на МИГ-Нова Загора.

Използваните методи са тези на системния и синтез анализ, сравнителния и статистическия метод, както следва:

- **Събиране на изходни данни, вкл.:** идентифициране на източници на налична и необходимост от произвеждане на допълнителна информация; осигуряване, контрол на качеството и обработка на информацията.
- **Индикатори за състоянието, вкл.:** физическото състояние и обвързването им с определените структурни единици в територията на МИГ, осигуряване на сравнимост и съпоставимост и др;

Информационното обезпечаване на мониторинга се базира на преглед на извършените дейности по заложените такива в СВОМР на МИГ-Нова Загора, постигнати индикатори, информация от годишните доклади на сдружението за 2016 и 2017 г. и първична информация под формата на анкета, събрана от екипа на място (интервюта с представители на местната администрация, членове на МИГ, представители на бизнеса).

В хода на работа бяха обработени следните документи на:

1. Годишни отчети на МИГ за 2016 и 2017 г.;
2. Отговори на анкета за нагласата и възможностите на бъдещите бенефициенти за кандидатстване с проектни предложения към Стратегията за водено от общностите местно развитие.

Предназначението на мониторинга е да установи етапа на изпълнение на СВОМР на МИГ – Нова Загора по подмярка 19.2 „Стратегия за Водено от общностите местно развитие”.

II. ОПИСАНИЕ НА МИГ-НОВА ЗАГОРА

В рамките на МИГ - Нова Загора е включена територията на община Нова Загора. Населените места влизащи в обхват на МИГ Нова Загора са общинския център гр. Нова Загора, с. Асеновец, с. Баня, с. Богданово, с. Брястово, с. Бял кладенец, с. Дядово, с. Езеро, с. Еленово, с. Загорци, с. Каменово, с. Караново, с. Коньово, с. Кортен, с. Крива круша, с. Любенец, с. Любенова махала, с. Млекарево, с. Научене, с. Новоселец, с. Омарчево, с. Пет могили, с. Питово, с. Полско пьдарево, с. Прохорово, с. Радево, с. Радецки, с. Сокол, с. Стоил войвода, с. Събрано, с. Съдиево, с. Съдийско поле, с. Ценино.

В тези 33 населени места към 2018 г. населението е 42 560, от които 21 822 са в град Нова Загора.

Община Нова Загора е разположена в северната част на Горнотракийската низина, част е от Сливенска област. Със своя природен потенциал, параметри на социално-икономическо развитие и демографски характеристики се характеризира като сравнително добре развита и се нарежда на второ място в областта след Община Сливен. Тя е разположена в югозападната част на областта. Площта ѝ е 876,9 кв.км. на север обхваща южните склонове на Межденик, части от долината на р. Тунджа и от Средногорието, на югоизток – северните склонове на Светиилийските възвишения, а централната ѝ част е заета от равното новозагорско поле.

В баланса на територията на общината преобладава земеделската територия, съответно 71%, при средно за област Сливен – 74.30%. Горската територия обхваща 22.6% от общата площ при средно за област Сливен – 12.3%. Фонд „Населени места” има дял от 1,86 % в община Нова Загора.

Община Нова Загора се състои от един град – общинския център Нова Загора и още 32 населени места. В тези 33 населени места към 04.2016 г. населението е 37845, от които 21 822 са в град Нова Загора.

Град Нова Загора е разположен в северната част на Горнотракийската низина. Със своя природен потенциал, параметри на социално-икономическо развитие и демографски характеристики се характеризира като сравнително добре развит и се нарежда на второ място в областта след град Сливен.

Община Нова Загора е част от Сливенска област. Тя е разположена в югозападната част на областта. Площта ѝ е 876,9 кв.км. На север обхваща южните склонове на Межденик, части от долината на р. Тунджа и от Средногорието, на югоизток – северните склонове на Светиилийските възвишения, а централната ѝ част е заета от равното новозагорско поле.

През територията на Общината преминават реките Тунджа, Блатица, Овчарица. Тук се намира и язовир “ Жребчево”.

Новозагорска община е разположена в Югоизточна България (в северната част на Горнотракийската низина) между големите областни центрове Стара Загора, Сливен и Ямбол. Тя е втората по големина община в Сливенска област и обхваща територия от 876,9 кв.км. От нея 725 517 дка са селскостопански фонд и 116 056 дка са горски фонд.

В структурата на поземления фонд на Новозагорска община преобладават земите за земеделско ползване. Те заемат 51,5% от цялата ѝ територия. Горският фонд обхваща 39,9%. Териториите за транспорт и инфраструктура заемат 0,89% от цялата ѝ площ, а на фонд “Населени места” се падат 1,86%.

Териториалният капитал на района се определя от потенциала на природните ресурси и дадености, количеството и качеството на човешките ресурси и процесите в тяхното развитие, наследството на територията, икономическите активности и състоянието на инфраструктурата, изградения капацитет за управление на територията.

Територията на общината се обслужва от пътен и железопътен транспорт. Общата дължина на пътната мрежа в общината е 268 км, а гъстотата ѝ е 29,9км/100 кв. км и е малко по-ниска от средната за страната. Дължината на второкласните пътища е 74 км, на третокласните - 61 км и на общинските 133 км. Пътната мрежа в общината е добре развита. Общата дължина на пътища без настилка е 14,1 км.

През територията на Община Нова Загора преминава Общоевропейският

транспортен коридор ОЕТК №8 *Бари/Бриндизи - Дурас/Вльора – Тирана – Скопие – София – Пловдив – Ст. Загора-Сливен- Бургас/Варна*, провеждащ транзитните транспортни потоци по трасето на АМ „Тракия”.

Основните пътни артерии, обслужващи общината и осигуряващи връзката ѝ със съседните общини и регионалните центрове са: II-66 по направление “Стара Загора-НоваЗагора - път I-6 /Бургас/” и II-55 “Турково - Нова Загора - Свиленград”. Път II-55 провежда и транзитен трафик по направление “Свиленград - Русе”.

След пускането в експлоатация на АМ „Тракия”, път II-66 се разтовари и изпълнява по-добре регионалните си функции.

За осигуряването на връзките между населените места в общината и достъп до културно-историческите паметници на територията и важна роля имат пътищата IV-55028 – до с. Караново, III-554, осигуряващ достъпа до с. Дядово и с. Любенова махала и IV-66016 до с. Съдийско поле. IV-55 504 - с. Графитово.

Общата дължина на изградената улична мрежа в населените места в общината е 618 км към 2013 г.

През територията на общината преминава главната жп линия “Пловдив-Стара Загора- Ямбол-Бургас”, която е категоризирана като част от европейската железопътна мрежа и представлява част от европейски транспортен коридор № 8, свързващ Адриатика с Черно море. Общата дължина функциониращите жп линии е 65 км.

За територията на гр. Нова Загора е одобрена кадастрална карта и регистри със Заповед № РД-18-56/31.08.2010 на изпълнителния директор на Агенция по геодезия, картография и кадастър.

Като цяло пътищата от републиканската пътна мрежа в гр. Нова Загора са в добро състояние. Уличната и тротоарната мрежа в обхвата на населеното място се нуждае от продължаващи мерки за рехабилитиране и модернизиране, което вече е предприето от общината. Има нужда от обособяване на зони за паркиране в близост до обществените сгради. Културните, здравните, социалните институции и другите значими обекти се характеризират с добра достъпност и свързаност.

В цялата община водопроводната мрежа и електричеството са изградени на 100%. Общата дължина на изградената водопроводна мрежа на територията на общината е 597 км. Всички населени места са водоснабдени. Няма населени

места с режим за ползване на водата.

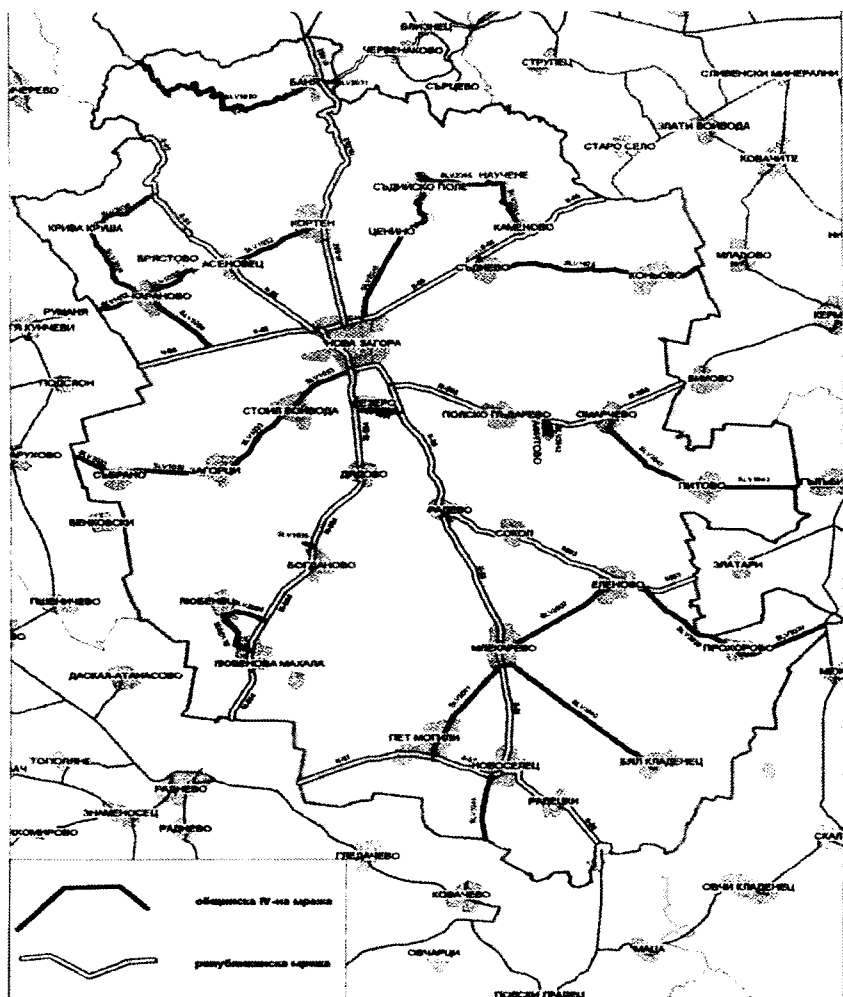
Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията.

В процеса на разработване на стратегията са участвали заинтересовани лица от неправителствени организации, юридически лица със стопанска цел, както и физически лица.

Общото впечатление от проучването на територията на община Нова Загора, е че местните хора имат капацитета и опита да изпълнят СМР в пълния й размер от 1 500 000 евро.

Значителен е интересът към оборудване за преработвателни предприятия. Ефективното стимулиране на преработвателите да се върнат към БДС в храните или дори да се обърнат към още по-визискателни стандарти за

качество на храната зависи до голяма степен от наличието на качествена селскостопанска продукция. Що се отнася до територията, от критично значение за оцеляването и развитието на

селското стопанство и предлагането на качествени стоки от хранително-вкусовата промишленост е решаването на проблемите с достъпа до пасища и възстановяване на напоителната система на територията.

Подобно е положението със заявения интерес към развитие на биоземеделие. Пазарна ниша на територията за дребно предприемачество с голям потенциал за разтеж е развитие на екологично земеделие и животновъдство. Въпреки заявения интерес към биологично земеделие и фермерство, хората имат нужда от повече специализирана информация и целенасочена помощ в посока преорентиране на част от стопанствата и стартиране на нови, а също така и помощ за намиране на точния пазар за продукцията им. Въз основа на тези данни, МИГ приоритетно ще съдейства на всички заинтересувани да получат обучение относно агроекологични методи в селското стопанство, защото биологичното земеделие и животновъдство допринасят в голяма степен за разнообразяване на туристическия продукт, подчертаване на местната идентичност и опазване на околната среда, които са приоритети на СМР-Нова Загора. СМР-Нова Загора директно ще подкрепя агроекологичните методи в селското стопанство чрез критериите за оценка на проекти на земеделски производители и преработватели на земеделска продукция по мерки 4.1 и 4.2, като приоритизира проекти, предвиждащи ориентация на производството към биологични стандарти или аборигенни сортове и породи, както и всички техни вторични продукти.

Също така ще се приоритизират проекти на преработватели, които предвиждат спазване на БДС при производството на хранителни продукти.

Заявен интерес за инвестиции има и по мярка 6.4 на ПРСР, по която има възможност да се финансират: селски и алтернативен туризъм, информационни центрове, здравни и ветеринарни услуги, технологично оборудване на микро предприятия, ВЕИ и енергийна ефективност,

разнообразяване на културния живот и подобряване на социалните услуги на територията и др. Акцентът по отношение на инвестициите в туризъм трябва да бъде повишаване привлекателността и ефективността на вече съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура във вид на леглова база и разработването на туристическия потенциал, свързан с превръщането на Новозагорска община в дестинация за културен туризъм, опазване на местната културна традиция, историческо наследство и природни дадености. Именно по тази причина в СМР-Нова Загора туризмът, културата и природното наследство се разглеждат като взаимно обвързани и вкупом допринасящи за подобряване качеството на живот на територията. Част от хората, ангажирани с туристически бизнес или пък нови предприемачи биха могли да стартират иновативна за България дейност за съчетаване на рекреативните възможности, които предлага територията с курсове за развитие на личностния потенциал на човека. Неизползваният сграден фонд на закритите училища би бил идеален за подобни цели. Развитието на човешкия потенциал, разбран не само като работна сила, а в много по-широката рамка за пълноценна личностна реализация, е осъзната необходимост от жителите на територията. Създаването на нов тип фестивал / панаир / изложение или специализирана верига магазини, за местни продукти може много да допринесе за стимулирането на местната икономика, обогатяване на специфичния туристически продукт, разнообразяване на културния живот и повишаване на екологичната осъзнатост както сред местното население, така и сред посещаващите района. Територията на МИГ-Нова Загора има шанс да се превърне в лидер на регионално ниво по отношение подкрепа на качеството на живот, разбирано като адаптация в съвременността на устойчивите и харесвани от хората традиции. За да се отговори на демонстрираната предприемаческа

активност, по мярка 6.4 са предвидени достатъчен процент от средствата в СМР-Нова Загора.

За удовлетворение на приоритетите, около които има пълен обществен консенсус, а именно задържане на младите и образовани хора на територията, опазване и оползотворяване на природното и културно наследство в Стратегията се включват мярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура и мярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура от ПРСР, които са насочени предимно към бенефициенти - Читалища за дейности свързани с културния живот, Общината за подобряване на инфраструктурата, както и Юридически лица с нестопанска цел за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот

Предприемаческата активност на територията не липсва, но в момента, предвид променящата се ситуация в региона, в страната и в света има остра нужда от генериране на иновативни идеи и подходи с цел повишаване конкурентоспособността на МСП на територията и подобряване качеството на живот на населението. Затова СМР – Нова Загора предвижда през първите 2 години концентрирани и разнообразни обучения и семинари, които ще подпомогнат генерирането на иновативни идеи и подходи сред предприемачите и местните лидери. Повишаване на управленския капацитет, умения за работа в екип и подобряване на езиковите и комуникативни способности на управленския екип се целят чрез нарочни и високоспециализирани обучения и тренинги. От друга страна, чрез редица целенасочени обучения, организирани от МИГ, ще се повиши капацитета на потенциалните бенефициенти да подготвят и управляват бъдещите си

проекти в съответствие с правилника за управление на СМР и общите правила за работа по ПРСР.

Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ
Идентифицирани са следните групи заинтересовани страни в контекста на тяхната роля и значимост в процеса на разработване на стратегията за ВОМР /в резултат на анализиранияте нужди и потенциал за развитие на територията/:

- Граждански и НПО сектор: местни жители, местни лидери, организации в областта на неправителствения сектор - с акцент върху тяхната роля при идентифицирането на нуждите и потенциала за развитие на територията;
- Бизнес сектор: представители на местния бизнес в контекста на тяхното значение при създаването на условия за разнообразяване на възможностите за заетост и повишаване квалификацията на работната сила;
- Публичен сектор: представители на местните администрации в ролята на основен фактор при разработването и изпълнението на стратегията за ВОМР. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива.

Развитие на лидерство сред младите хора със специфични потребности и младите хора от малцинствени групи;

- Насърчаване на гражданската инициатива сред младите хора със специфични потребности и младите хора от малцинствени групи;
- Популяризиране на проблемите на младите хора със специфични потребности и младите хора от малцинствени групи сред останалите младежи;
- Възпитаване на толерантност към проблемите на младите хора със специфични потребности и младите хора от малцинствени групи;
- Включване на младите хора със специфични потребности и младите хора от малцинствени групи в обществено-политическия живот;

- Възпитаване на обществото към отговорна грижа към децата и младежите със специфични потребности; Насърчаване на развитието и прилагането на иновативни методи за работа с млади хора със специфични потребности и млади хора от малцинствени групи и измерване на тяхната ефективност.

Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията.

В резултат на разработения анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията и на анализиранияте силни и слаби страни, възможности и заплахи стратегията дефинира следните цели за развитие на МИГ – Нова Загора до 2020 г.:

- Цел 1. Повишаване на иновативността и конкурентоспособността на икономиката и оползотворяване на потенциала за развитие на модерно и екологично земеделско производство;
- Цел 2. Реализиране на икономически растеж, основан на потенциала за развитие на различни традиционни и алтернативни видове туризъм на територията на МИГ;
- Цел 3. Подобряване на качеството на живот на местните жители и разнообразяване на възможностите за трудова заетост.

Дефинираните три цели за развитие, следва да се реализират посредством изпълнението на следните три приоритета за развитие /определен по един приоритет към всяка от целите/:

- Приоритет 1.1. Интелигентен растеж на икономиката, подобряване на капацитета за растеж на МСП, развитие на конкурентоспособно земеделие;
- Приоритет 2.1. Оползотворяване потенциала за развитие на различни екологосъобразни видове туризъм;
- Приоритет 3.1. Повишаване на качеството на живот, обновяване на селищата и развитие на инфраструктурите, стимулиране на устойчивата и качествена заетост.

Постигането на целите на СМР е обвързано с постигането на следните специфични цели:

- Подпомагане модернизиранието на производството и въвеждането на иновации в земеделските стопанства на територията;

- Подобряване на ефективността и конкурентноспособността на предприятията в хранително-переработвателната промишленост;
- Насърчаване на диверсификацията на местната икономика чрез подпомагане на новосъздадени и съществуващи неземеделски микропредприятия;
- Опазване и възстановяване на местното природно и културно наследство;
- Подобряване на достъпа на населението до социални услуги и услуги, свързани със свободното време и отдиха;
- Подобряване на облика на населените места на територията;
- Насърчаване на развитието на МИГ и повишаване информираността, уменията и активността на местните хора за участие в процеса на прилагане на Стратегията.

ЦЕЛ 1	ЦЕЛ 2	ЦЕЛ 3
ПОВИШАВАНЕ НА ИНОВАТИВНОСТТА И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ИКОНОМИКАТА И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА МОДЕРНО И ЕКОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО	РЕАЛИЗИРАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ, ОСНОВАН НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА РАЗЛИЧНИ ТРАДИЦИОННИ И АЛТЕРНАТИВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ	ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА МЕСТНИТЕ ЖИТЕЛИ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ТРУДОВА ЗАЕТОСТ
Приоритет 1.1. Интелигентен растеж на икономиката, подобряване на капацитета за растеж на МСП, развитие на конкурентноспособно земеделие	Приоритет 2.1. Оползотворяване потенциала за развитие на различни екологосъобразни видове туризъм	Приоритет 3.1. Повишаване на качеството на живот, обновяване на селищата и развитие на инфраструктурите, стимулиране на устойчивата и качествена заетост

Специфична цел 1.1.1.

Повишаване на квалификацията и професионалните умения на земеделските производители и подобряване на възможностите за реализация и заетост в земеделието

Специфична цел 2.1.1.

Развитие на устойчив туризъм - разнообразяване на предлаганите туристически продукти/услуги и подобряване състоянието на туристическата инфраструктура

Специфична цел 3.1.1.

Подобряване параметрите на различните видове инфраструктура и подобряване на достъпа на хората до публични услуги с висока обществена значимост

Специфична цел 1.1.2.

Създаване на условия за повишаване на добавената стойност на земеделските продукти и насърчаване на биологичното земеделско производство

Специфична цел 3.1.1.

Подобряване параметрите на различните видове инфраструктура и подобряване на достъпа на хората до публични услуги с висока обществена значимост

Специфична цел 1.1.3.

Създаване на условия за технологично развитие на икономиката и за повишаване конкурентоспособността на МСП

Одобрени подмерки в Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ-Нова Загора.

Мярка 4.1. Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства

Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ има за **цел повишаване конкурентоспособността** на земеделието в Република България чрез:

- реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
- насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;
- опазване на компонентите на околната среда;
- спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства;
- насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани.

1. Кой може да кандидатства по подмярка 4.1 ?

Допустимите кандидати са:

- земеделски стопани;
- признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 – 2020 г.
- За подпомагане само за проекти за колективни инвестиции могат да кандидатстват и юридически лица, регистрирани по Търговския закон и/или Закона за кооперациите, които включват най-малко 6 лица

2. За какво може да се кандидатства по подмярка 4.1 ?

Финансова помощ се предоставя за:

- инвестиции извършени от земеделски стопани в техните стопанства, пряко свързани с една или няколко от дейностите по първично селскостопанско производство и съхранение само на собствени земеделски продукти, както и подготовка на продукцията за продажба;
- инвестиции извършени от признати групи или организации на производители, които са от полза на цялата група или организация на производители и са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на земеделски продукти, произведени от техните членове, както и с подготовка на продукцията за продажба.

№	Растениевъдст	Животновъдство (включително непреработените
---	---------------	---